

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: Dr. Bocz Soma
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.

Mindenemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.

Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

IORGA

és az elnyomó magyarok.

Hozzá vagyunk már szokva, hogy valahányszor felhördülve tiltakozunk kisebbségi életünk nyitott sebeinek mesterséges elüszkösítése ellen, mindig a torkunkra lökik a román sovéniszták, hogy csak a kölcsönt kapjuk vissza. Minden elnyomási törekvésre és jogtalan elbánásra tudnak az elfogult nacionalisták valami koholt eseményt kikaparni a régi magyar világ tendenciózusan befekettített avarjából, hogy a legvadabb tálió ethika „szemet-szemért, fogat-fogért“ elvével paravánolják el a képtelenebbnél-képtelenebb hazugságokat és visszafizettségű hevületeket. Eltekintve attól, hogy ha csakugyan valóságok volnának is a magyar elnyomásról világszerte elkürtölt hazugságok, még akkor sem volna szabad a „felszabadító“ románoknak beleesniök az „elnyomás“ büneibe, hiszen éppen e rettentő bűn békóiból jöttek ide nyomorgókat megszabadítani és e felszabadításra való hivatkozással jutottak Triánonban Erdély birtokába, — mondom: eltekintve ettől a megváltói elhivatottságtól (?), nem vagyunk képesek megérteni, hogy micsoda tisztánlátás és igazságos ítélőképesség az, amelyik annyi hamis rágalmat, annyi ferde állítást tud a magyar történelemből kiragadni, hogy alátámassza a maga elnyomási törekvéseit a visszafizetés alacsony erkölcsi bizonyítékaival. Mert

az tény, hogy egypár kivételesen nagy és igazságos lelkű egyéniségen kívül, csaknem az egész román közvélemény szórja, okádja azt a hazugságot, hogy mi magyarok gyalázatosan elnyomtuk a kisebbségeket. Ez a szörnyű hazugság és a történeti tényeknek ez a halatlannul szándékos elferdítése, nekünk már nagyon sok keserűséget okozott és nagyon sokat ártott a megértésre hűn vágyódó lelkünk legnemesebb jószándékainak. Mert hiába! a jó szándék menten oda lesz, ha csupa hamis tényeket, statisztikákat és jogsérelmi eseteket irnak fel kontónkra azokból az időkből, amelyekben mi is elnyomottak és jogfosztottak voltunk egyetemlegesen a többi kisebbségekkel a Habsburg dinasztia jóvoltából.

Nagyon csunya dolog bűnöket és hibákat ártatlanokra kenni és még csunyább dolog az ártatlanokat meg is számadolgtatni, sőt a vérbosszu rémületesen alacsony és keresztyéntelen etikájára helyezkedve, ártatlanok elnyomására és üldözésére koholmányokat gyártani.

Éppen ezért kivételesen fontosnak tartjuk, ha rámutathatunk az elfogultság atmoszférájában egy kis tiszta és ózondus levegőre, hol a tiszta ítélet és igazságos meggyőződést a „sine ira et studio“ tárgyilagosság nem engedni egészen miazmássá válni. Igaz, hogy ebbe a tisztultabb légkörbe csak kevesen tudnak felemelkedni, de a vigasztaló az, hogy mégis akadnak elfogulatlan kevesek is. Iorga Miklós ma kétség kívül a románok legnagyobb történettudósa, ki valóban disze a ro-

mániai tudományosságának, eme kevesek közé tartozik. A múlt hetekben Erdély városaiban előadásokat tartott a kiváló történettudós arról a kérdérről, hogy a románoknak milyen sorsuk volt Erdélyben a régi magyar uralom alatt? A történelem alapos ismerője megállapította, hogy az erdélyi románok helytelenül panaszkodnak ezeréves elnyomtatásról. Az Árpádházi királyok alatt különösen jó dolguk volt és később sem részesültek mostohább elbánásban, mint az ország többi lakosai, akik jobbágy sorsban éltek.

Ellenkezően, a román művelődésre is nagyon jótékony hatással volt a magas fokú kultúra, amit a magyar királyok nyugatról kelet felé terjesztettek. Mátyás alakja: közös dicsősége mind a magyar, mind a román népnek. — Iorga elismerőleg méltányolja azt a munkát is, amit az erdélyi magyar fejedelmek: János Zsigmond, a Báthoriak, Bocskay, Bethlen és a Rákócziak fejtettek ki a kis ország felvirágoztatása érdekében. Rámutatott arra, hogy ezek a fejedelmek a legszebb eszméket: a vallásszabadságot, a népek nyelvi és gazdasági jogait plántálták el Erdély földjén.

De amilyen nagy elismeréssel szól Iorga a magyar uralom igazi képviselőiről és a missiót teljesítő magyar kulturáról, éppen annyira elítéli a Habsburgok uralmát. Ezek — szerinte — Erdély minden népét elnyomták hatalmi céljaik érdekében. Iorga ki is mondja a nagy axiomát, amit minden románnak jó volna megtanulni:

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

Gyilkosság előtt.

Írta: Móra Ferenc.
(Folytatás és vége.)

Magukra akarom hagyni a korlátolt embe-
reket, de megpillantom a tömegben Tegethof
admirálist, amit sasszemét körülhordja az em-
beróceánon. Biztos, hogy engem keres ex-
pressz-levéllal. No, hát csak hadd keressen,
most már meg se moccanok, csak a sap-
kám huzom mélyebben a szemembe. Érde-
kes látvány lesz, amint flegmatikus fejbiccen-
téssel veszem tudomásul, hogy expressz-le-
véllal keresnek. Nekem nem sürgős — fogja
mondani hüvös fejbiccentésem. Ez egy igazi
ur — fogják mondani az emberek.

De Tegethof admirális nem áll meg mel-

lettem, csak úgy félvállról veti oda elhalad-
tában:

— Kein Brief.

Hát mit akar ez az ember éntőlem? Ezért
jött ki a Kurplatzra, hogy engem mindenki
előtt nevetségessé tegyen? Fölugrok és fu-
tok haza, mint Oroste a furiák elől. De a
furiák gyorsabbak voltak, mint én. Amint ci-
pőm megcsikordult a portásfülke előtt, az
admirális kidugta vigyorgó arcát és provo-
kálón rázta mind a két kezét:

— Kein Brief!

Azt hiszem, ebben a percben ugrott ben-
nem talpra a gyikos, de én még nem esz-
méltem rá. Az ebéd foglalt el, amely külön-
féle problémát hozott magával. Az egyik az
volt, hogy mit csinálnék én, ha öt percre Is-
ten lehetnék. Kikeresném a legmagasabb cip-

rust és annak a hegyibe kötném fel, aki a
kapor-levest kitalálta. A másik az volt, hogy
mit érdemel az, aki a karmonádlival krump-
lis-nudlit és ribiszke-lekvárt talál össze? Jobb
megoldást nem találtam, mint hogy az a ször-
nyeteg állíttassék ribizli-lekvárba, úgy, hogy
csak a feje maradjon ki belőle, az pedig ha-
jigáltassék agyon krumpis-nudlival. Ezzel a
turáni bosszúval lekvittelénk az öreg Tho-
nuzoba halálát is, akit első szent királyunk
kegyes buzgalmában elevenen elásatott.

Én tőlem az ilyen gondolatok mindig tá-
vol állottak. Ezekért már a gyilkosra hári-
tom a felelősséget, aki elől én menekülni
akartam. Nekiültem annak a tudományos ér-
tekezésnek, amelyen már hetek óta dolgo-
zom: hogyan lehetne tavasszal a gyümölcs-
fák himvirágainak és nővirágainak egymás-

Alapított
1812-ben.

SZÖLLŐSY

üveg-, porcellán-kereske-
dése és üvegezési vállalata
Orăștie-Szászváros

Ajánlja dúsan felszerelt
raktárát üveg-, porcellán-,
képkeret-, tükör-, villany-
lámpa- és diszműárakban!

„a magyarok ellen szórt vádakért voltaképpen a Habsburgok felelősek!”

Iorga érdekes előadásaiban a mai román kormányzatot a Habsburgokéval vetette egybe s az analóg esetek kapcsán, a tudós intuitiójával, sőt próféta-előrelátásával figyelmeztette a románokat, hogy az ország kisebbségeivel bánjanak emberségesebben, mert különben arra a sorsra juttatják az országot, amire a Habsburgok birodalma jutott.

Jóleső elégtétellel veszünk tudomást mi is Iorga tanár megértő nyilatkozatairól és figyelmeztetjük az uszítókat és a magyarság halálos gyűlölőit, a hamis rágalmak gyártmányozóit, hogy hallgassák meg legnagyobb historikusok szavát. Még Angheliescu miniszter ur is tanulhatna Iorgától tárgyilagosságot, igazságszeretetet. Historiát még éppen jó lesz tanulnia Iorgától, mert először is Iorgának a kis ujjában több van mint a miniszter ur fejében a történettudományból, de meg mindenek felett a magyar kultúra alapos ismerőjének teljesen igaza van Angheliescuval szemben, mikor a Habsburgok kis kopirozóit figyelmezteti a történelem vaslogikájára. Az elnyomás és a história tendenciózus falzifikálása: Habsburg birodalmi vég-analógiákat teremt!

Gergely Ferenc.

Az iskolaév

megkezdése különösen időszerűvé teszi, hogy az oktatás és elsősorban a kisebbségi oktatás ügyével foglalkozunk. Az iskola a nemzeti kultúra mentővára és melegágya. A nemzeti kultúrák összessége adja az egyetemes emberi kultúrát. Aki tehát bármely nemzet kultúrája ellen hadakozik, az az egyetemes emberi művelődés testén üt sebeket. Ilyen vérző sebe a művelődésnek a kisebbségi iskolák erőszakos elrománosítása. Néhány év leforgása alatt egész légióját a magyar iskolának szüntették meg a különböző kormányok, a megmaradtak létét Angheliescu közoktatásügyi miniszter újabb irtó hadjárata fenyegeti. Az állami iskolaépítési akció inten-

hoz való viszonyát erkölcsösebbé tenni, különös tekintettel Linné rendszerére és a hazai viszonyokra? Azonban a papír szálkás volt, a toll, mintha gáncsolni akarná nemes intenciómat, keresztbevetette a lábát és az olasz tintáról meg kellett állapítanom, hogy ezt még Tacitus irótársamnak possajtották, Krisztus után egynéhányban, de akkor is fejlett lehetett már az üzleti érzék, mert a gubacsot kilopták belőle. Szóval, a munka nem ment és a gondolatok nem jöttek. Ki- osontam az erdőbe és a mindenféle sündisznólevelű adriai flóra ölén mélyen elgondolkoztam az emberi élet gyötrelmén és hiábavalóságán. Az, hogy végül csalánba hemperedtem nem vetett véget idevágó gondolataimnak, csak fájdalmasabbakká tette őket.

Amikor hazaértem, a portás fülkében csönd volt és félárbocra eresztve pislogott a lámpa. Jobb érzésem azt sugalta, hogy kísértsem meg a lábujjhegyen járást. Nem ért semmit. Az admirális főlegyenesedett, méltóságosan szalutált és a fekete posztóval bevont dob hangján jelentette:

— Kein Brief.

Nem sejtette a boldogtalan, hogy saját halálos ítéletét mondja ki. Igaz, hogy én se

ciója világos: a kisebbségi iskolák végleges elrománosítása a felekezeti iskolák működésének megbénítása által. A célt világosan mutatja a csiki prefektus már megjelent rendelete, melyen vörös fonálként húzódik végig a jelszó: Minden községben a román kultúra visszhangozzék a magyar kultúra holtteste fölött. Mi is mondjuk; visszhangozzék minden berek a román kultúrától, de a visszhang ne más kultúrák hulláin verődjék vissza. Hangozzék a román kultúra és adjon visszhangot minden más kultúra, kultúrától legyen hangos az ország minden része és a szabad verseny nemes vetélkedésben kristályosan ragyogjon a tudás fénye. Erre megvan a mód, megvan a törvényes lehetőség és alkotmányos jog. Az alkotmány biztosítja a kisebbségek tanszabadságát, a főhatalmakkal Párisban kötött szerződés tizedik pontja pedig szószerint ezt mondja: Olyan városokban és községekben, ahol nem román nyelvű állampolgárok jelentékeny arányban laknak a román kormány gondoskodni fog, hogy ilyen román állampolgárok gyermekeit az elemi iskolában saját nyelvükön tanítsák. A szerződés azt is mondja, hogy a kisebbségekhez tartozó román állampolgárok saját költségükön jótékonyági, vallási vagy szociális intézményeket létesíthetnek és azokban nyelvüket szabadon használhatják és vallásukat szabadon gyakorolhatják. Ez a jog, ez a törvény és ezt követeli az igazság. A csiki prefektus kulturromboló felhívásával és az önkény erőszakosságával mi csak törvényes jogunk fegyverét szegezhetjük szembe. Jogainkért a végsőkig küzdünk. Ezeket a jogokat és törvényeket elsősorban a hatóságok kötelesek megtartani, mert a jogoknak lábbal való tiprásával rossz példát mutatnak azoknak, akiknek törvénytisztelete felett örködni kötelesek. A mi oldalunkon van a jog és ennek előbb-utóbb diadalmaskodnia kell. Diadalmaskodnia kell úgy, hogy a román kultúra ne a magyar kultúra holtteste fölött visszhangozzék.

A reklám.

Vagy: „Mit dem Knüppel auf's Dach schlagen“.

Kedves Szerkesztő ur!

Amig Ön oda volt nyaralni, sajnos negatív eredménnyel, (mit is megy oly fürdőre,

sejtettem, csak mikor a szobámba léptem és be akartam csukni az ablakot. Az ujhöld görbe sarlója úgy villogott az égen, mint egy arany kris. Így hívják azt a görben kést amit a szenzibilisebb lelkű malájok embertársaik oldalába mártanak, ha a pesszimista világnézet erőt vesz rajtuk. A hold-kris bele is volt vágva egy gömbölyű felhőbe, éppen úgy gömbölyödött, mint az admirális haja.

Ezt már nem én láttam így, hanem a gyilkos, akit a nagy események életrehívtak bennem. Az én utolsó, meglehetősen megdöbben gondolatom az volt, hogy mégis van előérzet. Nem hiába köszörültem én ki ott-hon a Jánossal a bicskám. Még mondta is, hogy tán valami kisebb szivarvágót keresne ki a fegyvertárból, ne cipeljem azt a nagy kard-bicskát, hiszen nem rablók közé megyek.

— Nem, János, — ragaszkodtam a markolat bicskához, — utas ember sohse tudhatja, melyik hotelben száll meg.

Hát erre kellett a kardbicska. Sic fata tulere. Csak azt tudnám, hol van. Fölgyujtom a villanyt. Belenézek a tükörbe és elriadok magamtól. Ez nem az én rendes, becsületes, konstruktív esernyőcsináló-arcom. Ez egy maláj üstfoltozónak a képe, aki mindenre el

amelynek tavában már jó 60 esztendeje, áll egy vasból öntött, festett golyamadár, ami úgy csinál, mintha kepelne s még mindig annak örvend, mily sok családi örömmel lett okozója) itt városunkban nagy dolgok készülődnek. Hát várjon csak kérem, szép rendben elmesélem, hogy és mint.

Nándinak az ajtófélfája egészen le van kopva. Ez attól van, hogy egész nyáron az ajtóban támoszkodva várta a kuncsaftokat. Sylvester portáláján, ott ragadnak még ma is az agyon lapított legyek. Ő egész nyáron legyekkel tenniszezett. Gunzi is hiába rakta ki esténként 11-ig a szőnyegeket, arra felé sem nézett senki. Emgének a Schusster-utcában kiadó szobája van, szépen festett betűk a kapura kiakasztva „de inchiariat“, lakásinség idején a fenének sem kell.

A tek. Szerkesztőség alatti auszlagban, ott bóbiskol egy poros üveg. Azt mondja „Mustar de Gönczy“, az ember nem tudja a „de“ szócska a mustárhoz tartozik-e, vagy a Gönczyhez. A Csizmadia-utcában annyi szappan és gyertya van felhalmozva, hogy elég volna 10 évre, mégis a Schichtet veszi mindenki s nem a Michlt, az Apalógyertyát s nem a Breckner felét s így tovább. Hát kérem ezen segíteni kell.

Az adóhivatal nem kérde, ki mit csinált a nyáron, az adót fizetni kell. Forgalom nincs a hitelezők szoritnak s addig sütötte a nap a koponyáinkat, míg kipattant a szikra, az ötlet, nem új ugyan, de jó, célra vezető.

Kereskedőink elhatározták, hogy a forgalom emelését előidézendő reklámot csapnak és pedig a „Szászváros és Vidéke“-ben nem pedig a „Keleti“-ben s ebben igazuk van. Mert ők a helyi és környékbeli igényeket vannak hivatva kielégíteni, nem pedig az ország vevőközönségét.

S készülődnek lázasan, ott ülnek íróasztaluk mögött, fejüket gondterhesen tenyerükre hajtva, rágják a plajbász végét, hogy is szóljon az a hirdetés? Meg kell tudja a közönség azt, hogy Stern Ferdinándhoz megérkeztek a legújabb őszi és téli párisi ujdonságok mit szaladnak a bolondok még Bukarestbe vagy Szebenbe, vagy Aradra, ha ugyanazt a legszebb minőségben és olcsón ott is megkapják s amellet megspórolják az utiköltséget. Meg kell tudja mindenki azt, hogy Lewitzkynél a legjobb kelmék és vásznak,

van szánva. Nekem fogalmam sincs róla, merre lehet a bicska, de ő biztosra nyul az írómappába és fölkapja a gyilkos acélt

Persze a megvadult maláj nem vette észre, hogy az írómappán rajta van a tintásüveg. Csak akkor kapott a fejéhez, mikor az üveg koccant egy kicsit és kibuggyant belőle a tinta, rá a szép pirosbársony abroszra, amelyen egyszerre jó kéttényérnyi foltta szaladt szét.

A gyilkos gyáván körülnézett. Az volt az első gondolata, hogy kire lehetne ezt ráfogni. De ez volt az utolsó is. Amint rájött arra, hogy a becsületes énem nyakába varrhatja a dolgot, rögtön elenyészett és magamra hagyott.

Hát ami engem illet nagyon megijedtem. Egy pillanatra az az érzésem volt, hogy ott-hon vagyok. Fölkaptam az üveget, lekaptam az abroszt és rádobtam a divánra. De hamar rájöttem, hogy van erre a célra alkalmasabb hely is, és szaladtam vele a vetett ágyra. Nem is eredmény nélkül, mert a tinta tetemesebb részét a paplan szivta magába s mire az ablakon lógattam ki a ragályterjesztő asztalterítőt, akkora már alig csepegett belőle a tinta.

Opreannál a legjobb selymek és paplanok, Zobelnál a legszebb női kelmék, harisnyák és srimpfik, valamint szőnyegek nagy választékban kaphatók. Jobb házi szőtest mint Dörner, a csehek sem csinálnak. Mindenkinek tudomást kell arról szereznie, hogy ha az amugy is komisz élet alkonyáig cipőit talpalni nem akarja, Schmidt-féle hőrt hordjon.

Hiába rakja Stern és Roth, avagy Kootz Rudi portékáit a kirakatba, az egész boltot úgy sem tudja kirakni s így nem igen tudja senki, hogy mily gyönyörű és jó cipőfélések kaphatók Stern és Rothnál, mily modern cipők Kootznál.

Glatz is hiába mutogatja, vagy lógatja cégének piros csizmáját, ha kénytelen auslagját a napsütés ellen csukva tartani.

Azt tudjuk jól a hirdetésekben, hogy minden ami szép és törékeny Bede Sanyinál jutányosan kapható, de hogy szemben Dolf Rehnernél is van mit nézni, azt köztudatban még nem ment át.

Hirdetni kell uraim. Nem ötvenszer, nem százszor, elég hatszor is, de agyafurt reklámmal. Lám Mirovitzné egy-kétszer hirdett, hogy modern bodegát nyitott és úgy tódnak az emberék, különösen estefelé, mintha mindent igyent kapnának. Hátha még megtudná a nagyérdemű közönség, hogy 50 személyes zsurokra Mirovitznétől viszik a szendvicset s a kecségét tartarszósszal (a kő üsse, vasárnap is az orrom elől vitték el egészben) a zsurozó s zsurt adók legnagyobb meglepedésére. S mily kiszolgálás! Igazi vérbeli pincér, szép fehér kabátban tiszta surccal, hogy élvezet nézni s mily kellemesen cseveg, nem tolaodó, kedves, duplán jól izlik minden.

Ki tud róla, hogy Brotschinál, vagy Fabernél kapható a legjobb bor, ott savanyódik. Az mese, hogy jó bornak nem kell cégér. Kell bizony! Kevesen tudják, hogy a Centralban a legjobban lehet tarokkozni, a Transylvaniában pedig preferáncozni. Mit tudja a világ, hogy Speil tatánál a legjobb, Berivoyéknál a legfinomabb konyha van.

Miért ellensége önmagának és fehéreműjének a háziasszony? Azért mert még mindig nem tudja, hogy a Breckner-féle szappan jobb és szebben mos mint bármely más hangozan reklámozott külföldi schwindli.

Volt egyszer egy kicsi macskám, amelyik

— Csak hogy nagyobb baj nem lett — sóhajtottam megnyugodva s csak vetkőzés közben vettem észre, hogy van itten nagyobb baj is. Amerre futkostam az abrosszal, mindenütt elcsepegettem a tintát s olyan a parkett a tintapettyektől, mint valami nagyon egyéni tervezésű mozaik.

Hát én ezekkel nem hálok együtt. Elővettem a szappant, meg a hajkefét és nekiestem a legnagyobb foltoknak. Az a meglepetés ért, hogy az olasz tintában több a gubacs, mint kellene, ennél fogva époly eltörölhetetlen jegyet hagy a parketten, mint a lelken a házasság. Csak a környéke fehéredett ki, úgy hogy szivarhamuval kellett barnára pácolnom a folt maga még feketébben ütött ki rajta.

Rám hajnalodott, mire fölegyenesedtem a kuporgásból és végigtekinttem a terepet. Mintha valamit halványodtak a bünjelek. De lehet, hogy csak az én szememben s nem tudom a szabaasszonyok szeme olyan szerkezetű-e, mint a vendégeké.

Egyet azonban bizonyosan tudok. Soha nem fogok gyilkosságot elkövetni, mert ha a tintával ennyi baj van, mennyi lehet a vérrel!

mindig a szobába vagy a gangra piszkolt. Meguntam a dolgot s egynehányszor jól belevettem az orrát a saját micodájába. Ezen túl a macska mindig kikérezkedett s tudta, hova szabad, hova nem.

A reklámirozás nem arra való, hogy egyik kereskedő a másikat agyongázolja, hanem arra, hogy jó nehányszor a vevőközönségnek tudomására hozzuk, hogy mit hol lehet kapni jól és olcsón. Azt tudnia kell, hogy krévirslit amit Schanernél vagy Schelkernél kapni minden szerdán és pénteken, csak Gönczy-féle mustárral jó. Halottak napjára, vagy később karácsonyra, kis gyertyákat Brecknernél, lisztet korpát stb. nem csak Birtlernél és Ábrahámnál, hanem Baumannál és Schumachernél, vagy Schunnál és Weltzernél is legjobban lehet beszerezni.

A kiadóhivatal pedig feltette magában, hogy előfizetőinek hirdetéseit jutányosan fogja megjelentetni, elől, hátul, sorok között, ahól kívánja a hirdető s ha nem lesz elég hely a lapban mellékletet ad. Ejhaj milyen forgalmuk lesz a hirdetőknél.

Ez a nagy dolog Szerkesztő ur, ami itt készülök.

ERGAST.

HIREK.

Egy viruló virág

tépődött le s az őszi napfény nyártól bucsuzó sugarának melegét megborzongatta az elmulás hideg szele. A kacagó, ragyogó fiatalságba belopódzott a csunya halál hirnőke s a fiatal leány szívében a szerelem melege nem tudta a halál hideg, döbbenetes, elkerülhetetlen uralmát elűzni. A nagy világégés még mindig szedi áldozatait. Menekülni kellett a háborus borzalmak elől, egy fakadó bimbó akart pompás virággá nyilni, s ezért futott a rut, a csunya elől, de a halálnak Ő kellett s a rettenetes kór belopta magát a fiatal testbe, hogy lassu rombolással mégis elvigye egyszer kiválasztottját. A sorsnak vannak kiválasztottjai s vannak megpróbáltjai. Hiába áldozta a testvér életét a messze idegen sorvasztó poklába, a fátumnak nem volt elég az áldozat, hiába szakadt meg az anya szíve a meghalt fiuért, hiába volt a hozzátartozók minden szeretete a legkissebbé, a halál hivta s Ő engedelmeskedett, bár minden ide huzta: a ragyogó élet, a szerető család, a szerelem mindent felejtő magasztos tisztaság. Rettenetes tudni, hogy bennünk az élet kacag s mégis a halálé vagyunk. Rettenetes a küzdelem, amit az ifju lélek viv, mely repülni hivatott az élet szépségei felé s a fájdalomtól a röghöz szegződik, a világosság helyett az örök sötétség felé tart. Megmérhetetlen a lélek meghasonlása, mely a szerelem üdvözítő szépsége, a lelkek egyesülése helyett nem talál más megoldást, mint a halál tényét, mely talán megnyugtatja a meghasonlott lelket, de örök bélyeget nyom az ittmaradtak megtört szívébe. Öröme volt hivatott s fájdalmaknak volt viselője. Ha néha kacagott is benne az élet, a kacagás csak a halálnak volt visszhangja. Meghalt hivott halállal, de Isten bizonyára magához veszi, a kiket megpróbál. —b—

— Szoborleleplezés. A Curtea de argesi sirbolt felséges halottjának földi képmása városunk főterén bronzba öntve készen várja, hogy ünnepélyes keretek között hulljon le róla a lepel, hogy aztán idők végtelenségéig emlékeztessen történelmi idők történelmi eseményeire. — A szoborleleplezés október hó

9-én fog Miklós kir. herceg, régens, a kormány, senátus és kamara képviselőinek jelenlétében megtörténni. Őfensége 9-én reggel 9 órakor érkezik külön vonaton s az állomáson a helyi katonai és polgári hatóságok fejei fogadják. Fél 10 órakor veszi kezdetét a leleplezési ünnepély, mit az iskolák, testületek s a katonaság diszfelvonulása zár be. 1 órakor fogadja a Fenség a helybeli küldöttségeket. A fogadtatást ünnepi lakoma követi a „Central“ színháztermében. Délután 4 órakor Őfensége a hadiárvaházat tekinti meg, majd résztvesz a Sétatéren rendezendő néptünnepélyen. 6 órakor az áll. polgári leányiskola ékesen feldiszitett tornatermében a helybeli román nőegylet s a „Mircea“ egyesület hódolnak a kir. hercegnek. Őfensége fél 9 órakor utazik el. Az ünnepi napot zenés takarodó fejezi be.

— Halálozás. Lapunk zártakor kaptuk azt a megrendítő hirt, hogy Barcsi János föld-birtokos viruló leánya: Erzsébet élete virágába tragikus körülmények között meghalt. A sors által sulyosan látogatott család iránt városszerte általános a részvétel.

— A dévaiak és dr. Ferenczy. Déva város szinpártoló bizottsága határozatilag felkérte dr. Ferenczyt és Fehér Imre szinigazgatókat, hogy cseréljék fel városukat oly formán, hogy Fehér kapja meg Dévát s Ferenczy ezzel szemben elégedjen meg a neki beosztott Déva helyett Petrozsényvel. A finomul megszövegezett kosár, mit a dévaiak Ferenczynek küldtek, eszünkbe juttatja azt a nagy hátrányt, hogy bizony nekünk nincs szinpártoló egyesületünk s így nem küldhetünk se kosarat se hívó levelet, el kell ellenben fogadjuk azt aki egyáltalában jönni bátorodik, mert nagy igények dacára kevesen vagyunk, szegények is vagyunk s szervezetlenek legelső sorban. Dr. Ferenczy külföldben jelenleg Nagyszentmiklóson játszik társulatával, melynek primadonája Kökösi Mancsi, a bonvivant Borovszky Oszkár. Az operett együttes többi tagjai: Gálfy Annus, Pap Nusi szubrettek, Vigh Ernő táncos komikus. Dr. Ferenczy társulata decemberbe szándékszik rövid 10 napra városunkba jönni, feltéve ha kellő számú bérletet tud összegyűjteni.

— A piskii állomásfőnökhelyettes elgázolta egy mozdony. Borzalmas szerencsétlenségről ad hirt piskii tudósítónk. Papp János állomásfőnökhelyettes a múlt szerdán hajnali ködben egy forgalmistával együtt egy tehervonatot irányított Déva felé. A vonat elindulása után irodájába sietett. A sötétségben nem vette észre, hogy egy tolatómozdony két kocsit vontatva közelít feléje. Az utolsó pillanatban már nem volt ideje kitérni a mozdony elől s a mozdonyvezető sem vette észre a főnökhelyettes s a rohanó mozdony a szerencsétlen embert leütötte, fejét, karjait s lábát leszelte. A szétroncsolt hullát később vette észre a sötét pályán egy vasuti takarítónő, kiről csak később állapíthatták meg a vasutasok, hogy a főnökhelyettes. A tragikus véget ért főnök feleséget s két árvát hagyott hátra.

— A polgármesteri hivatal ezuton kéri különösen az Országuton lakó polgárokat, hogy október 9-én, a király-szobor leleplezésére érkező Miklós régens herceg Őfensége méltó fogadtatásakor a házakat nemzeti lobogókkal diszítsék, mely lobogók lehetőleg ez alkalom fenséges jellegéhez méltó méretűek legyenek.

— Előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy október hó 1-ével esedékessé vált előfizetési díjaikat hozzánk beküldeni sziveskedjenek.

— **Halálozás.** Stephani Jánosné szül. Gündisch Katharina m. hó 27-én hosszas betegség után életének 50-ik évében elhunyt. Temetése m. hó 29-én csütörtökön ment végbe az ev. luth. egyház szertartása szerint nagy részvét mellett.

— **Harangszentelés.** Déva magyarsága f. hó 9-én ünnepet ül. A háboruban elrequirált harangok helyett nagy áldozatkészséggel új harangokat kapott a református templom karcsu tornya. Az új harangokat Makkay Sándor ref. püspök szenteli fel 9-én.

— **Irodalmi előadás.** Az „Erdélyi Helikon” író gárdája f. hó 8-án este 9 órai kezdettel irodalmi előadást tart a dévai városi színházban. Az erdélyi magyar irodalom kiválóságai Makkay Sándor, Bánffy Miklós, Aprily Lajos, Berde Mária stb. stb. előadásai szerepelnek a műsoron. Erre az ünnepre az egész megye magyarsága készül. Felhívjuk az érdeklődőket, hogy résztvevési szándékukat f. hó 5-ig Bede Sándor urnak jelentsék be.

— **Védkötelesek összeírása.** A városi hatóság figyelmezteti az érdekelteket, hogy ez évben az 1929, 1930. évi kontingens kerül összeírásra, azaz az 1907. és 1908. években született ifjak. A helyben született állításkötelesek egyszerűen személyesen, a nem helyben születettek, ha hat hónap óta itt tartózkodnak, születési bizonyítványukkal jelentkezzenek a polgármesteri hivatalban.

— **Halálozás.** Özv. Fellner Károlyné szül. Konta Matild m. hó 24-én, életének 54-ik évében hirtelen elhunyt. Temetése m. hó 26-án ment végbe a róm. kath. egyház szertartása szerint.

— **Bécsben egyre több a felekezetenélküliek száma.** Természetesen a legtöbben a római katolikus egyházból válnak ki. Ne csodálkozzunk ezen, mert néhai I. Ferenc József császár unokája is szociálista lett és szakszervezetbe lépett.

— **„Hunyadvármegye” Déva.** Ismételten kérjük a cserepéldány megindítását.

— **A parterőditési munkálatok** most a cigánymező mentében folynak. Ezeknek vezetője Balomiri Emil városi határfelügyelő nagy buzgósággal és becsvágygal dolgozik azon, hogy itt, ezen az árvíz tekintetében legveszedelmesebb ponton olyan munkát végezzen, mely hosszú időre biztosítsa a Hosszú-és Gyár-utcák lakóit az árvíz ellen.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő bármely csütörtök, péntek, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután van nyitva. A kádfürdő kivételesen folyó hó 5-én (szerdán) is nyitva lesz.

— **Lesz maga jusst is az enyém...** Már hozzászoktunk ahhoz, hogy az ugynevezett államalkotó pártok állandó rémlátásokkal gyötörjék az utódállamok magyar kisebbségeit. A rémlátók kihasználják minden alkalmat, hogy irredenta vádat szegezzenek a magyarság melléne. Hogy milyen oktalan abszurdumokra vezet az irredenta vádak mesterséges koholása, azt misem bizonyítja jobban, minthogy egy bukaresti nagy lap, a „Cuvântul” irredenta nótának bélyegzi azt a divatos kuplét, melynek refrénjét a suszterinasok is éneklék: „Lesz maga jusst is az enyém!... Nincs egyebem csak a remény!...” A lap a refrénben rejtett irredentizmust lát és azt követeli, hogy a hatóságok lépjenek fel a slágerdal éneklői ellen. Különösen a refrén második mondatát inkriminálja, mert szerinte „Nincs egyebem csak a remény!” nem jelent mást, mint a magyarok visszavágyódását az anyaországhoz.

— **Vizum nélküli beutazással, 33%-os utazási kedvezmény Budapestre.** A Duna szövetség „Nézzétek meg Budapestet ősszel” akciójával kapcsolatban, mely 1927. szeptember 21-től október 22-ig bezárólag tart, külföldi látogatók részére egy igazolványt bocsájtott ki, melynek megszerzői bármely határállomástól Budapestig s innen akármely határállomásig — tehát átutazóknak is, ha utjukat Pesten megszakítják — vagy a kiinduló állomáshoz vissza, a gyors-, személy és vegyes vonatok alsóbb kocsiosztályai menetjegyeinek megvásárlásával a közvetlen magasabb kocsiosztályba, a gyorsvonal III. osztálya pedig egy személyvonat II. osztálya egész jeggyel utazhatnak. Az igazolvánnyal, továbbá vizum nélkül lehet átlépni a magyar határt s a vizumot 225 leuért utólag lehet Budapesten megszerezni. Ezek a kedvezmények 33% mérséklésnek felelnek meg. Az igazolvány ára 170 leu s kapható a Keleti Ujság kiadóhivatalában.

— **Az állampolgársági listák revíziója.** Az állampolgársági listák összeállításakor sok igazságtalanság történt. Nagyon sokan formai hibák, vagy késedelmes jelentkezés miatt nem kerültek a listába, viszont sokat tévesen vettek fel. Az ősz folyamán sorra kerül ez a kérdés is és külön rendeletben a kimaradtak újból való beírását fogják eszközölni az állampolgári listába.

— **Az állatvásárra** e héten a felhajtás gyenge volt, mert a környéken több község el van zárva száj- és körömfájás miatt. A kereslet élénk úgy hizókrökben mint sertésekben. Az ökor párja 25—30 ezer leu, sertés kilója élősúlyban 32—36 leu. Szeptember hóban eladatott 659 drb. szarvasmarha és 494 drb. sertés.

— **Hogyan nevelik Hollandiában az iszákosokat.** Az amszterdami rendőrség új módszerrel igyekszik az iszákosokat az erény útjára visszavezetni. Ha a rendőrség az utcán egy részeget talál, úgy annak másnap levelezőlapot kézbesít. A levelezőlapon a rendőrség udvarias formában tudtul adja az éjszakai kaland szenvedő hőséne, hogy ezutal a különösebb kellemetlenség elkerülése végett eltekintettek az őrizetbevételétől. Főlhívják ellenben a részeget, hogy máskor jobban vigyázzon az alkohol fogyasztásánál és sürgősen keresse fel az alkoholizisták számára felállított tanácsadó hivatalok egyikét. A levelezőlapot — a részeg ember felesége címére küldik el.

— **A havason termelt tűzifamennyiségnek** még ez évben leszállítása, úgy látszik, mégis lehető lesz. A tanács a zsillip építését házikézelésben már megkezdte s így remélhető, hogy az usztatás 8 hét múlva megkezdhető lesz, ha ugyan kedvezőtlen időjárás nem akadályozza a munkálatokat.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarátoknak és ismerősöknek, kik felejtethetetlen édesanyánk: Özv. Imrei Józsefné elhalálása alkalmából részvénytársaságunkkal és a temetésen való megjelenésükkel mély fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezuton is hálás köszönetet mond az

Imreh család.

Cenzurat: de Liviu Herlea, Politai.

„ERZSÉBET”-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év október 2-án délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Álmok szigete.

UFA

Slágerek slágere, a legkedveltebb művészek és művésznőkkel a főszerepekben. — Ezenkívül **a kitűnő kíséző műsor.** — **Rendes helyárak!**

Vigyázz!

Vigyázz!

Jönnek a tűzoltók.

Szikvizgyár jó karban, teljes felszereléssel eladó. Cim a kiadóban.

Eladó egy garnitúra uri szoba-butort, szép nagy íróasztal, fogas és Wertheim-szekrény. Cim a kiadóban.

AEROXON

a legjobb légyfogó,

nagyban és kicsinyben kapható a „Szászvárosi Könyvnyomda R.-t.” könyv- és papirkereskedésében.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 15 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké”-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!